VAST COMITE VAN TOEZICHT OP DE INLICHTINGENDIENSTEN

ACTIVITEITENVERSLAG 2003

Wetstraat, 52 - 1040 Brussel

Tel. : 02/286.28.11 - Fax : 02/286.29.99

www.comiteri.be -- e-mail : info@comiteri.be

2.3. De activiteiten van het Comité I als beroepsorgaan

Het Vast Comité I kreeg de bevoegdheid van beroepsorgaan krachtens de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen. Deze wetsbepaling trad in werking op 1 juni 2000.

Deze activiteiten werden reeds geëvalueerd in het activiteitenverslag van 2000 (p. 18 tot 26), activiteitenverslag 2001 (p. 12 tot 14) en activiteitenverslag 2002 (pag. 37 tot 44).

In de loop van het werkjaar 2003 werden elf « beroepen » ingesteld. Bij drie daarvan ging het om procedures die aanhangig werden gemaakt door de Nationale Veiligheidsoverheid. De vier andere betroffen beslissingen die werden genomen door de ADIV die in dat verband als veiligheidsoverheid optrad voor het personeel van Landsverdediging.

Voor gelijkaardige procedures in verband met de Veiligheid van de Staat werd geen enkel beroep ingesteld.

In twee gevallen werd de beslissing van de veiligheidsoverheid gewijzigd en werd de aanvankelijk geweigerde veiligheidsmachtiging nadien toch toegekend, zij het voor beperkte duur.

In zes andere dossiers werd het beroep ontvankelijk maar ongegrond verklaard. In twee gevallen werd het beroep zonder voorwerp verklaard. In één geval werd het niet-ontvankelijk verklaard gezien de wettelijke termijn voor de indiening van de vordering verstreken was.

Sedert de wet in werking trad evolueerde het aantal beroepen als volgt :

Jaar	*2de sem.2000*	*2001*	*2002*	*2003*	*1ste trimester 2004*	*Totaal*
Aantal beroepen	*19*	*17*	*17*	*11*	*3*	*67*

Zoals reeds in het vorige werkjaar werd vastgesteld, bleef het aantal beroepen dalen in 2003. Mochten de cijfers voor het eerste trimester 2004 zich handhaven in de daarop volgende trimesters, dan krijgen we een gemiddelde van één beroep per maand, wat neerkomt op het huidige gemiddelde.

Het Comité I blijft zich verwonderen over het laag aantal beroepen en over het feit dat in bijna al deze gevallen, het militairen betreft die beroep instellen tegen beslissingen die genomen werden door de ADIV die optrad als veiligheidsoverheid ten opzichte van het personeel van Landsverdediging (zie activiteitenverslag 2002 p. 37 en 38).

Op grond van deze vaststelling besloot het Comité I een algemeen toezichtsonderzoek te lanceren over de wijze waarop de Belgische inlichtingendiensten de wetgeving inzake de veiligheidsmachtigingen uitvoerden. Dit onderzoek moest het Comité I toelaten te kunnen beschikken over globale statistieken, voor zover die voorhanden zijn, betreffende het aantal beslissingen waarin het beroep geweigerd of teruggetrokken werd en de nodige besluiten kunnen trekken over de reden waarom er zo weinig beroepen worden ingesteld.

Het Comité I herinnert er inderdaad aan dat ieder jaar duizenden machtigingsdossiers worden behandeld en dat het resultaat van deze behandeling de beroepssituatie van de betrokkenen rechtstreeks beïnvloedt. In de meeste gevallen brengt de weigering of het verlies van een machtiging het verlies van een betrekking, het verlies van een contract of van een interessante functie met zich mee.

Uit de conclusies van het lopende onderzoek moet men in wezen de elementen kunnen puren waarop men zal steunen bij het zoeken naar een juist evenwicht tussen de belangen van de persoon, ongeacht of het een natuurlijk of een rechtspersoon betreft, en het belang van de algemene veiligheid.

Toen in 2003 individuele beslissingen werden genomen, nam het Comité I deze gelegenheid te baat om te herinneren aan het specifiek karakter van de veiligheidsonderzoeken en dus ook van het beroep, dat ermee gepaard gaat : de bekwaamheid inschatten van een persoon die toegang heeft tot vertrouwelijke informatie om deze informatie alleen te gebruiken met het oog op een stipte uitvoering van de veiligheidsregels. Het spreekt bijgevolg voor zich dat zowel de veiligheidsoverheden als het beroepsorgaan zich hier op een domein bewegen waar iedere appreciatie tegelijkertijd veel breder en ook veel delicater is dan op om het even welk ander gebied.

Zo mogen en moeten de feiten en gedragswijzen van de verzoeker of van diens familiale of sociale achtergrond door de veiligheidsoverheden in aanmerking worden genomen bij het onderzoek naar zijn betrouwbaarheid. Deze feiten of gedragswijzen hoeven daarom niet noodzakelijk het voorwerp uit te maken of uitgemaakt te hebben van een gerechtelijke of tuchtrechtelijke procedure.

Of de autoriteiten al dan niet een veiligheidsmachtiging toekennen of handhaven hangt dus af van een evaluatie, met een bepaald subjectief gehalte en van het moment dat ze uitgevoerd wordt.

Voor wat het tijd-criterium betreft, stelde het beroepsorgaan net zoals in het verleden ook nu weer vast dat in sommige gevallen ongunstige waarderingselementen die stammen uit de tijd vóór betrokkene bij de strijdkrachten in dienst was, aan het licht kwamen of opnieuw opdoken naar aanleiding van een veiligheidsonderzoek in het kader van een machtigingsprocedure. (zie activiteitenverslag 2000 p. 24)

Het Comité I herinnert eraan dat het ter zake de aanbeveling verstrekte om de problemen van de veiligheid reeds in de aanwervingsfase te integreren. Op die manier zouden de kandidaten volledig ingelicht worden over de mogelijke latere weerslag van bepaalde persoonlijke parameters op de eisen die inzake veiligheid worden gesteld voor bepaalde functies binnen de strijdkrachten.

Tenslotte wenst het Comité te onderstrepen dat het tot dusver, in het kader van zijn opdracht als beroepsorgaan, nog nooit te maken kreeg met een beroep dat werd ingesteld door een rechtspersoon. Naast het aspect « beroep » vestigt het Comité I hier de aandacht op de veiligheidsproblemen van gevoelige of strategische bedrijven en van de personen die er werken (zie ter zake hieronder : « Het verslag over het belang dat de veiligheidsdiensten hebben gesteld in de diefstal van gevoelige gegevens gepleegd in een Belgische handelsvennootschap die hoogtechnologische producten en diensten levert » p. 219 en het « Verslag van het toezichtsonderzoek over de tussenkomst van de inlichtingendiensten in een geval van een onrustbarende verdwijning van een persoon die werkte in een met Landsverdediging verbonden sector » p. 225.)

Om dreigingen doeltreffend te voorkomen, is het Comité I van oordeel dat men inzake veiligheid en dus voor wat de machtigingen betreft, het accent zou moeten worden gelegd op een kwalitatief hoogstaande inschatting van de risico's en op degelijke veiligheids-onderzoeken, eerder dan op een toename van het aantal posities en functies waarvoor een wettelijke machtiging vereist is. Het Comité I heeft deze overweging reeds concreet bekendgemaakt voor wat betreft de veiligheidsmachtigingen van het militair personeel.

Tot slot merkt het Comité I hierbij op dat het beperkt aantal ingediende beroepen niets afdoet van het belang van deze mogelijkheid, zowel op het vlak van de rechten van de personen als op het vlak van de grondwettelijke en internationaal-rechtelijke verplichtingen.

Deze bevoegdheid draagt bovendien bij tot een concreet beeld door het Vast Comité I over een domein dat verbonden is met de wereld van de inlichtingen waarbij dit beeld helpt bij de overwegingen en zijn acties als toezichtsorgaan.